

BIJLAGE

De Studie van de Nederlandse Persoonsnamen in 1942

door K. ROELANDTS,
Aspirant N. F. W. O.

Evenals vorig jaar (1) geven wij hier een afzonderlijk overzicht van de bijdragen van anthroponymische aard, die gedurende het afgelopen jaar zijn verschenen.

Naast de algemene bijdrage van de hand van den Amsterdamsen anglist A. E. H. SWAEN (nr 9), die in zekere mate aansluit bij de in 1941 (eveneens van Noordnederlandse zijde) gepubliceerde werken van P. J. MEERTENS (nr 7) en G. J. UITMAN (nr 10), moet inzonderheid gewezen worden op de omstandigheid dat de laatste jaargang van de *Mededeelingen Vla. Top. Ver.* (XVIII, 1942) in zeer grote mate in het teken staat van het anthroponymisch onderzoek. In de opstellen van J. LINDEMANS (nr 5) en van steller dezes (nr 8) wordt de nadruk gelegd op de dringende noodzakelijkheid van het systematisch onderzoek der persoonsnamen en worden speciale en meer algemene richtlijnen medegedeeld. Zij beogen te onzent op logische wijze een aanvang te maken met de wetenschappelijke beoefening van de anthroponymie. Waardevolle inlichtingen vindt men ook in de studie van H. DRAYE (zie boven, nr 4); anderdeels bezorgde J. LINDEMANS opnieuw een praktische wijze van bewerking door de voortzetting van zijn vroegere bijdragen (nr 6).

(1) Zie *Com. Top.* XVI (1942), 145-60.

Om wille van de omstandigheden was het niet mogelijk een volkomen bevredigend overzicht te geven van de voor-naamste resultaten, die door buitenlandse anthroponymisten in de loop van hetzelfde jaar werden bereikt. Nochtans blijken de studiën, die wij wel konden inzien, reeds zeer belangrijke aanduidingen te bevatten voor het plaatselijk en het algemeen onderzoek hier te lande.

1. BALBERGHE, J. VAN — Persoonsvoornamen in het Mechelsch dialect. *Folkl. Dial. Mech.* II (1941/42), 70-72 ; 84-89.

Geeft de plaatselijke uitspraak van 39 namen, ook in uitdrukkingen en rijmpjes, met, bij gelegenheid, appellatieve betekenis.

2. JANSSEN, W. — Oudtestamentische voornamen. *Taal-tuin* X (1941/42), 165-66.

Dergelijke namen komen reeds in de Middeleeuwen voor.

3. KAMPHUIS, G. — Hughelijn en vrouwe Ogerne (Reinaert 796-800). *Taalg.* XXXVI (1942), 258.

Ogerne is een Waalse vrouwennaam, wellicht met bijbetekenis „pute, publieke vrouw”; *Hughe* werd in het Mnl. ook soortnaam, bet. „hoorndrager, bedrogen echtgenoot” (vgl. Fra. *Hugues*, in M. E. eveneens scheldnaam).

Vgl. ook boven, *Bibl.* 1942, nr 15.

4. LINDEMANS, J. — Hoe maak ik mijn stamboom op? Kleine inleiding tot de Vlaamsche familiegeschiedenis. *Antwerpen*, 1942².

Zie *Bibl. Psn.* 1941, nr 6. Intussen verscheen reeds de 3^e druk (*Antwerpen*, 1943).

Rec. V. N. E. S.-Br. XXV (1942), 362.

WEERD, H. VAN DE. *Limb.* XXIII (1941/42), 43.

5. — Het plaatselijk anthroponymisch onderzoek. *V. T. V., Med.* XVIII (1942), 15-19.

S. vestigt de aandacht op het belang van de persoonsnamen-

studie, die alleen kan bevorderd worden door het plaatselijk onderzoek. Dit geldt evenzeer voor de voornamen als voor de familienamen en de bijnamen. Voor elk van deze drie hoofdgroepen wordt systematisch onderzocht : wat moet verzameld worden, welke bronnen vooral in aanmerking komen en de voornaamste uitkomsten (van algemene en van locale aard) die dienen op het oog te worden gehouden.

Deze beknopte, doch zeer heldere methodologische bijdrage vormt de onmisbare basis bij het begin van ieder onderzoek.

6. — Over Vlaamsche persoonsnamen. *Nieuw Vlaanderen VIII* (1942), pass.

Zie *Bibl. Psn.* 1941, nr 7.

Achtereenvolgens worden behandeld : de namen op *-brecht* (nr 12, blz. 7) ; Albrecht en andere *adel*-namen (nr 14, blz. 8 en nr 15, blz. 8) ; Gijzelbrecht en andere *gijzel*-namen (nr 17, blz. 9) ; Huibrecht en Huig (nr 19, blz. 7) ; Lambrecht en andere *land*-namen (nr 21, blz. 9) ; Robrecht, Rogier en Roeland (nr 24, blz. 9) ; andere namen op *-brecht* (nr 28, blz. 9 en nr 31, blz. 13) ; namen met het bestanddeel *-ood* (nr 42, blz. 7 en nr 43, blz. 7) ; de overige *-brecht*-namen (nr 48, blz. 17-18).

Het lijkt ons thans het gepaste ogenblik, om de nadruk te leggen op de hoge waarde van deze bijdragen, die in hun geheel beschouwd, langzaam uitgroeien tot een waardevol namenboek.

Van in den beginne wordt éézelfde plan gevolgd, dat overigens zeer gelukkig gekozen werd, daar het de grote (ook dialectische) verscheidenheid van onze zo voorheen als thans meest gebruikelijke naamvormen op duidelijke, methodische wijze weergeeft. Het uitgebreide materiaal, telkens gedateerd en gelocaliseerd met vaak de aanduiding van de sociale stand van de betreffende personen, is vooral middeleeuws en wordt ontleend aan archivalia en gedrukte werken, waarbij men inzonderheid moet loven dat aan J. MANSION'S Oud-Gentsche naamkunde (*'s-Gravenhage*, 1924) de rechtmatige plaats toekomt en dat S. een ruim gebruik maakt van de in plaatsnamen bewaarde persoonsnamen, die tevens de oudste zijn voor ons gebied. Terecht bekomen de vreemde corresponderende namen (meestal Franse en Duitse, ook andere Germaanse en Romaanse) eveneens hun aandeel ter vergelijking. Waardevolle bijzonderheden met betrekking tot de geografische verbreiding der namen worden insgelijks door-

lopend medegedeeld, op grond van spelling- en klankverschillen. Trouwens verdienen beide verschijnselen, klank en spelling, speciale zorg van wege den anthroponymist-taalkundige.

Vooraf wordt steeds de betekenis van elke naam bepaald door de etymologische ontleding van de oudst bekende vorm. Dan geeft S. vergelijkingsmateriaal voor ieder van de twee leden waaruit een „volle” naam in het Germaans gewoonlijk is samengesteld. Bovendien verhoogt zijn verdienste in sterke mate, doordat hij doorgaans niet verzuimt talrijke formaties van familienamen bij de behandelde voornaam te vermelden : dit schenkt aan zijn studie een meer algemeen karakter dan men zou vermoeden, want wie de geslachtsnamen bestudeert zal hier evenzeer de gewenste hulp ondervinden. In tegenstelling met wat vroeger op dit gebied werd verwezenlijkt, bekleden daarbij de eventuele Romaanse (inz. Franse) evoluties een merkwaardige plaats, naast de gevarieerde afwijkingen van eigen-dialectische aard. Dat S. ook aan die vormen zijn aandacht wijdt heeft des te meer recht op erkenning, daar de Franse vormen van Germaanse namen nu eenmaal, sinds honderden jaren, ingang hebben gevonden, niet zelden de oorspronkelijke hebben verdrongen en bij het aanvankelijk onderzoek soms bezwarende moeilijkheden opleveren.

Nochtans geldt het in de eerste plaats de behandeling van onze oude ras-echte voornamen. Vandaar dat hoofdzakelijk twee problemen historisch worden onderzocht : de mode in de naamgeving en de hypocoristica (vleinenamen, troetelnamen, bakernamen). Het eerste vereist een degelijke kennis van de plaatselijke geschiedenis ; aldus is S. in staat, met zijn overvloedige documentatie, telkens bepaalde historische personages (inz. uit de koninklijke geslachten of de hoge adel) en populaire heiligen aan te wijzen, die de vroegere naamgeving op zichtbare wijze hebben beïnvloed. Van bijzonder groot gewicht is anderdeels de studie der vleivormen, die uit hun aard zelf meer gebruikelijk zijn en waaraan niet het minst in de Middeleeuwen de voorkeur werd geschonken blijkens de talrijke er van afgeleide plaatsen- en familienamen. Uit deze beide bronnen heeft S. daarom bij voorliefde zijn materiaal geput. Al is het niet steeds duidelijk bij welke naam een bepaalde vleivorm juist behoort, toch kan S. dit over het algemeen met gezag beslissen, dank zij zijn grondige vertrouwdheid met de zo verscheidene historische namenschat, vrucht van jarenlang archiefwerk. Als voornaamste hypoco-

ristische formantia, die ook herhaaldelijk ter bespreking komen, mogen vermeld worden : *-in* (later *-en*), *-il* (later *-el*, uitgebreid tot *-lin*), *-so* of *-tso*, Rom. *-oie* of *-oi*, ook *-man*, *-kin*, *-aard*, *-ak* (soms *-ok*), *-ik*.

Wij vermelden hier tevens enkele interessante verklaringen van geslachtsnamen : Wvla. *Anseeuw* uit *Ansau*, Fra. equivalent van *Ansoud* = Oswald ; *Orts*, Brab. dial. voor Aerts ; *Bellekens*, hypercorrect *Bullekens*, diminutief van *Ballewin* (Boudewijn), waaruit ook de verkorte vorm *Bal*, *Bals* ; op gelijkaardige wijze : *Walmans*, *Wallemans*, *Wellens*, *Wellekens* bij *Waltman*, *Wallin*, (oostelijke) vleinamen voor Wouter en *Nollemans*, *Nollens* bij Arnoud ; *Soys* (dial. *Suys*, *Saeys*, *Seys*), *Soykins*, *Suyckens* (Klein-Brab.) bij *Soy*, gemoedelijke vorm voor Zeger, over Fra. *Sohier* (en niet uit *Fransoo* dat jonger is) ; *Tack* verkorting van *Woitak*, vleinaam voor Wouter ; Wvla. *Godderis* bij *Godderi*, Fra. equivalent van Goederik ; *Olbrechts*, Zuidbrab. dial. voor Aelbrechts ; *Leyns*, *Lens*, *Leynen* bij *Gilleyn*, verdietsing (XVe-XVIe e.) van *Ghislain*, dat zelf een Rom. vorm is van *Giselin* (Gijzelbrecht) ; *Lens* kan ook een verkorting zijn van *Lensen*, *Lansin*, diminutief van *Lanzo*, dat een afleiding is op *-so* van een *-land*-naam (wsch. Lambrecht) ; *Houwaert* bij Waals *Houard*, uit Hugward ; *Rutten* bij Rutger, Rogier, waaruit eveneens *Roekens* (*Roegekin*) en *Rogghe*, *Roggen* ; *Gobbers* en *Geubels* bij Gobrecht ; *Engelbeen* uit *Ingelbin*, vleivorm voor Ingelbrecht ; *Lebeer*, *Libeer* bij Liebrecht, dat ook verkort werd tot *Lippe*, wellicht in Brab. *Lips* ; *Yoens*, *Sioens*, *Tsioens* langs Ofra. *Yon* (*Eude*) uit Odo ; *Jut(t)en* bij *Jutte*, Fra. vorm van Oda ; *Verlenten* bij *Lente*, over Rom. *Yolente* uit Odlenda ; *Kalle*- in Vla. namen als *Callewaert* kan oorspronkelijk de gemoedelijke vorm geweest zijn voor Katelijne ; *Rippens* bij Rijbrecht, zoals *Foppens* bij Volbrecht en *Rubbens* bij Robbrecht ; *Belien*, *Verbelen* (hypercorrect van *der Belen*, Fra. *Billiet*) behoren niet noodzakelijk bij Isabele of Sibiliala, maar ook bij Madelberta.

Wat de voornamen betreft, wezen o. m. nog aangehaald : *Artus*, latinisering van Aert (Arnoud), evenals *Bertus* bij Bert (*-brecht*) ; *Everdey* uit Evenaard (volgens S. is *-ey* eer een hypercorrecte variante van *-oy* dan een ingwaeonisme) ; *Roelof*, Noordndl. vorm van Rodolf (vgl. de Twentse fn. *Roelvink* uit *Roelofing*, oorspr. naam van een erf) ; *Alice* (sinds XIXe e.) is de Fra. vorm voor *Aleit*, *Alite* = Adelheid ; Die(t)brecht werd Fra. *Tibert*, waaruit ten onrechte *Tijbaert* ; *Tippen* is veeleer de gemoede-

lijke vorm voor *Tibaut*, romanisering van Dieboud; *Ingele* (Ingelbrecht) werd geromaniseerd tot *Angèle*. — Zie terloops ook de interessante uitweiding over de naam *Amerika* uit Ital. *Americo* (Vespucci) = Hendrik, vgl. Fra. *Emeri* (1941, nr 48, blz. 9).

Een rijk gedocumenteerde persoonlijke bijdrage, die de studie van de Nederlandse anthroponymie stellig zal bevorderen. Moge zij intensief voortgezet worden en weldra, op zuiver wetenschappelijke wijze herwerkt, in boekvorm verschijnen!

7. MEERTENS, P. J. — De betekenis van de Nederlandse familienamen. *Bibl. Psn.* 1941, nr 1.

Rec. LOEY, A. VAN. *Rev. Phil.* XXI (1942), 597-98.

ROELANDTS, K. *Lew. Bijdr. Bijblad XXXIV.* (1942), 84-85.

V(OOYS), C. D(E). *Taalg.* XXXVI (1942), 91.

V(RIES), (J.) D(E). *Volksk. N. R.* II (1942), 44.

X. *Wet. Tijd.* VII (1942), 276-77.

8. ROELANDTS, K. — Het wetenschappelijk onderzoek der Vlaamsche persoonsnamen. *V. T. V., Med.* XVIII (1942), 1-14.

Uit een zeer beknopt overzicht van de anthroponymische publicaties in Denemarken, Zweden, Noorwegen, Duitsland, Zwitserland, Engeland, Frankrijk en Nederland, vergeleken met wat in Vlaanderen op dit gebied werd verwezenlijkt, blijkt dat deze wetenschap hier jammerlijk werd verwaarloosd en vooral lijdt aan het gemis van gewestelijke monografieën. Aan de hand van K. G. LJUNGGREN (vgl. *Bibl. Psn.* 1941, blz. 158-60) worden dan de voornaamste richtlijnen behandeld, waarmede men in de toekomst zal moeten rekening houden.

9. SWAEN, A. E. H. — Nederlandsche geslachtsnamen. *Zutphen*, 1942.

Een groot aantal van de hedendaagse Nederlandse geslachtsnamen worden onder de volgende rubrieken behandeld: voorzetsels (blz. 1-5); spelling, verschillende schrijfwijzen, fouten (blz. 6-8); patronymica (blz. 8-11); geslacht der woorden (blz. 11); gewijzigde namen, toevoegingen (blz. 11-12); de burgerlijke stand (blz. 12-13); Israëlietische namen (blz. 13-14); onzekerheid en gevaren (blz. 14-16); uitheemse namen (blz. 17); oude Germaanse namen, mansvoornamen, vadersnamen, heili-

gennamen (blz. 17-31); geslachtsnamen in Latijnse of Griekse gedaante (blz. 32-34); beroepsnamen (blz. 34-44); de kerk (blz. 44-45); geloof en ras (blz. 45); bijbelse namen (blz. 45-46); gereedschap en materiaal (blz. 46-51); gelegenheidsnamen en zonderlinge namen (blz. 51-52); bij-, scheld-, schimp- en spotnamen (blz. 52-54); uiterlijke eigenschap, hoedanigheid (blz. 54-59); innerlijke eigenschappen, eigenaardigheden (blz. 59); hoog, laag (blz. 59-60); dieren- en plantenrijk (blz. 60-72); woud en bosch (blz. 72-74); woeste en bebouwde gronden (blz. 74-84); landerijen, tuin, hof, boomgaard (blz. 85-87); afstamming, verwantschap, verhoudingen (blz. 87-88); lichaamsdelen (blz. 89-90); lichaamsbedekking (blz. 90-91); wapenen en militaire uitdrukkingen (blz. 91-92); stof, materiaal, mineraal (blz. 92-93); spijzen, dranken, genotmiddelen (blz. 93-94); uithangborden en huistekens (blz. 94-96); het water (blz. 96-101); rivieren (blz. 101); bruggen en landwegen (blz. 102-03); dammen, dijken, sluizen (blz. 103-05); inham, hoek, zijde, oord (blz. 105-06); woonplaats (blz. 106-07); gebouwen (blz. 107-11); molens (blz. 111); land, dorp, stad (blz. 112-13); voer- en vaartuigen (blz. 113-14); aardrijkskundige namen (blz. 115-18); samenstellingen (blz. 118-19); handeling en toestand (blz. 119-20); natuurverschijnselen (blz. 120-21); hemel, hel, engel, duivel (blz. 122); jaargetijden, feestdagen (blz. 123); aarde, hemellichamen, de tijd (blz. 123-24).

Met dit boek, dat niet bestemd is voor taalgeleerden, wil S. „den belangstellenden, ontwikkelden leek” enig denkbeeld geven van de wijze waarop namen ontstaan zijn. Hierin is hij geslaagd in zover hij gewezen heeft op de gevaren der etymologie en de grote verscheidenheid van oorsprong; doch dit rechtvaardigt in genen dele de verwarde opzet. Daar bovendien sommige verklaringen te wensen overlaten, kan deze studie niet beschouwd worden als de verlangde vernieuwing van J. WINKLER's werk. Uitstekend register op blz. 125-59.

10. UITMAN, G. J. — Hoe komen wij aan onze namen?
Bibl. Psn. 1941, nr 2.

Rec. SCHÖNFELD, M. *Museum* XLIX (1941/42), 152-53.
V(OOYS), C. D(E). *Taalg.* XXXVI (1942), 90-91.

11. X. — O. L. Vrouw Waver. Spotnamen op inwoners der gemeente. *Folk. Dial. Mech.* II (1941/42), 61 (1).

* * *

De volgende studiën over de persoonsnamen in de Romaanse landen en speciaal in Wallonië (2) verdienen ook de aandacht van den Vlaamsen anthroponymist :

- BASTIN, J. — En marge de l'anthroponymie malmédienne. *Mél. Haust*, 43-53.

Over collectieve spotnamen van de inwoners van enkele gemeenten aldaar, doorgaans met verklaring.

- BERGH, A. — Etudes d'anthroponymie provençale I. Les noms de personne du polyptyque de Waldalde (a. 814). *Göteborg*, 1941.

Rec. HASSELROT, B. *Studia neophil.* XV (1942/43), 268-73.

PIEL, J. M. *Volkst. u. Kult. d. Rom.* XV (1942), 194.

ROHLFS, G. *Archiv* CLXXX, H. 3/4.

- BRUNEAU, CH. — Les sobriquets modernes dans le village wallon de Chooz. *Mél. Haust* (Liège, 1939), 55-69.

De huidige naamgeving in dit weinig bevolkte plattelandsdorp illustreert op duidelijke wijze de oorsprong van de namen, inz. de familienamen. Achtereenvolgens wordt gehandeld over de (individuele) bijnamen ontstaan uit voornamen (vleivormen),

(1) Vgl. terloops de kleine mededeling over Vlaamse familienamen in *Wet. Tijd.* VII (1942), 162.

Ook dit jaar verscheen in *Tax. N. B.* XLIX (1942), 320-23, een uitvoerige lijst van de namen der geslachten die vooral in genealogisch opzicht behandeld werden.

(2) Gedurende het academisch jaar 1940-1941 werden aan de Universiteit te Gent één en aan deze te Luik twee licentieverhandelingen met anthroponymisch onderwerp afgewerkt : M. M. BOILEAU, *Les noms de personnes à Liège d'après les registres scabinaux des années 1409, 1410, 1411.* — M. VAN DEN BROECK, *L'étude des noms de personnes germaniques, du VIIe au XIe siècle dans les aires picarde et wallonne peut-elle nous renseigner sur l'histoire des peuplements?* (Gent). — G. DE SAINT-HUBERT, *Anthroponymie du ban de Theux, d'après les registres scabinaux des années 1493-1512.*

physische eigenaardigheden, ongewone spraak, herkomst, beroep, gebrek en over duistere bijnamen. Voorts onderzoekt S. waarom men bijnamen gebruikt en hoe deze kunnen erfelijk worden.

DONY, E. — Sobriquets anciens et modernes du Hainaut. *Com. Top.* XVI (1942), 241-65.

Na een inleidend gedeelte waarin de problematiek van het onderzoek der Waalse spot- en bijnamen zeer duidelijk wordt geschetst (zie samenvatting op blz. 258-59), deelt S. de resultaten van zijn plaatselijke historische opzoekingen mede.

GRÉGOIRE, A. — Edmond-Puxi-Michel. Les prénoms et les surnoms de trois enfants (Bibl. de la Fac. de Phil. et Lettres Univ. Liège, fasc. 86). *Liège-Paris*, 1939.

Rec. DEBRUNNER, A. *Idg. Forsch.* LVIII (1942), 303.

Een waardevolle bijdrage tot de studie der hypocoristica (Michel alleen krijgt er van zijn Zuidfranse moeder omstreeks 500 !). Reeds vroeger verscheen van denzelfden schrijver : Edmond. *Essai sur les transformations d'un prénom d'enfant. Bruxelles-Paris*, 1911.

ROHLFS, G. — Zur Kulturgeschichte der italienischen Familiennamen. *Archiv f. d. Stud. der neueren Spr.* CLXXXI (1942), 25-42.

* * *

Zoals in het overzicht van verleden jaar worde hier ook gewezen op de voornaamste anthroponymische studiën die vooral betrekking hebben op Duitsland (1) :

BOOR, H. DE — Die Heldenamen in der historischen Dietrichdichtung. *Zs. f. dt. Alt. u. dt. Lit.* LXXVIII (1941), 234-67.

GOTTSCHALD, M. — Deutsche Namenkunde. Unsere Fami-

(1) Thans reeds moeten wij de aandacht vestigen op de baanbrekende publicatie van A. BACH, *Die deutschen Personennamen* (Grundriss Germ. Phil. XVIII, 1) *Berlin*, 1943.

liennamen nach ihrer Entstehung und Bedeutung. *München*, 1942².

Rec. SCHRÖDER, F. R. *Germ.-Rom. Monatschr.* XXX (1942), 225.

De tweede uitgave van dit standaardwerk werd aanzienlijk uitgebreid : in plaats van 50.000 worden er thans ongeveer 70.000 opgenomen.

KRAUSE, K. — Abkunftsnamen. *Zs. Nf.* XVIII (1942), 61-77.

Het eerste deel (blz. 62-67) geeft een beknopt overzicht van de patronymica voor haast geheel het Idg. en voor het Semietisch taalgebied. Dan worden de metronymica onderzocht [te onderscheiden van de familienamen ontstaan uit vrouwelijke heiligen-namen, langs een kerk of klooster (plaatsnaam), of een patrones] : na verklaring van de oorsprong, een alfabetische lijst (blz. 72-75) waaronder enkele Nederlandse en Friese, met tot slot belangrijk Idg. en Joods vergelijkingsmateriaal.

Over de Slavische patronymica handelt in hetzelfde tijdschrift (blz. 77-80) : O. VON GÜLDENSTUBBE, Slavische Patronymika.

— Zu dem Thema „Geographische Namen in Personennamen”. *Zs. Nf.* XVIII (1942), 80-81.

Sluit aan bij zijn vroegere studie (*Bibl. Psn.* 1941, blz. 158).

LERCH, E. — Eigenheiten der Eigennamen. *Sprachkunde* 1942, H. 3/4.

LINNARTZ, F. — Rheinische Personen- und Familiennamen des 15. Jahrhunderts, untersucht auf Grund der Fehde- und Geleitregister der Stadt Köln 1408-1480. *Köln*, 1941.

SCHRÖDER, E. — Grundgesetze für die Komposition der altdeutschen Personennamen. *Nachr. d. Gesellsch. d. Wiss. z. Göttingen* N. F. III, Heft 2.

Voor monografische bijdragen van Duitse zijde verwijzen wij verder nog naar :

BÜLCK, R. — Zur Geschichte und Deutung des Personennamens „Fehrs”. *Zs. Nf.* XVIII (1942), 175-85.

Aan de hand van talrijke oude vormen gaat S. terug tot *Ofri-ferest, ferost* „eerste”.

G(OEBEL), (O.) — Familienname Kindervadder, -vater. *Quickborn* 1942 (*Mittel. aus dem Quickborn XXXV*), 51.

— Oldermann. *Ibid.*, 51.

— Familienname Griep. *Ibid.*, 51-52.

KNAUSS, O. — Die Entstehung der Grünberger Familiennamen (Giessener Beitr. z. dt. Phil. 74). *Giessen*, 1940.

LOY, K. — Zunamenkundliches aus dem Kronacher Stadtarchiv (Privatdruck).

— Zunamenkundliches aus den Landkreisen Ebern, Hassfurt und Hofheim (Privatdruck).

OPFER, O. — Die Rumpenheimer Familiennamen (Giessener Beitr. z. dt. Phil. 79). *Giessen*, 1941.

POLÁK, V. — Maria (Aus der Geschichte dieses Eigennamens im Čechischen). *Zs. Nf. XVIII* (1942), 81-90.

Behandeling van de talrijke hypocoristica en van de sortnamen die hieruit ontstonden.

SCHNEIDER, A. M. — Ländliche Familiennamen und ihre Entstehung. *Unsere Heimat* (Niederösterreich u. Wien, geleit. v. K. LECHNER) N. F. XII (1939).

Interessante inlichtingen in verband met de studie van persoonsnamen zal men ook vinden in de volgende bijdragen :

KNOCH, A. — Von irischen Namensträgern. *Zs. f. kelt. Phil. u. Volksf. XXIII* (1942), 135-201.

Over namen van drinkhorens, wapens, dieren en Idg. persoonsnamen uit deze drie categorieën ontstaan. Ook belangrijk voor de kennis van de oorsprong der psn. in het algemeen.

KRAMER, K. S. — Die Dingbeseelung in der germanischen Ueberlieferung. Beiträge zur Volkstumsforschung (Landesstelle f. Volksk. V), *München*, 1940.

Rec. SCHÖNFELD, W. *Zs. Savigny-Stift. (Germ. Abt.) LXII* (1942), 391-94.

V(RIES), (J.) D(E). *Volksk. N. R. II* (1942), 50-51.

SCHMIDT, K. — Tiernamen als Zeugen altniederdeutschen Glaubens bei Wilhelm Busch. *Zs. f. dt. Phil. LXVI* (1941), 64-67.

* * *

Vooral de beneden vermelde bijdragen, op het stuk van de Skandinavische (1) en de Engelse persoonsnamenstudie, doen den Nederlandsen anthroponymist zeer leerzaam vergelijkingsmateriaal aan de hand :

HORNBY, R. — Navnebog. 600 Fornavne med deres Betydning og Oprindelse. *København*, 1942.

LANGENFELT, G. — Family Names as English Font-Names and other Name Problems. *Studier i mod. språkvet.* XIV (1940), 105-36.

— The hypocoristic English suffix *-s*. *Studia neophil.* XIV (1941-42), 197-213.

Hypocoristische *-s* in Eng. namen (b. v. *Babs*, *Nobs*, *Numps*, vgl. Zwe. *Ruthis* bij Ruth, *Jojis* bij George, *Kix* bij Kickan = Brita), doch vooral in Eng. substantieven (b. v. *mops*, *boots* „hotel servant”, *mums* „mother”) is volgens S. te verklaren uit slang (oorspr. meerv. *-s*), waarbij de formatie bij eigennamen dus secundair zou zijn tegenover deze bij substantieven.

In dit geval zijn dergelijke namen volledig te scheiden van de in plaatsnamen bekende vleinamen op *-so* en de jongere Duitse vleivormen (*Fritz*, *Kunz*, enz.), die A. CARNOY verklaart door analogie naar de *-is*-stammen (b. v. *Sigiso* rechtstreeks uit *sigis*). Zie zijn merkwaardige bijdrage : De verkleinwoorden met *-so* van Germaansche persoonsnamen in de Belgische toponymie (*ter perse*) (2).

LJUNGGREN, K. G. — Behandlingen av namn m. m. i våra äldre reformationsskrifter. Ett bidrag till bestämmandet

(1) Op 2 November 1941 overleed de bekende Deense taalkundige MARIUS KRISTENSEN, die samen met GUNNAR KNUDSEN de publicatie leidde van „Danmarks gamle Personnavne”. Zie o. m. het in memoriam van de hand van P. ANDERSEN in *Danske Folkemaal XIII* (1941/42), 33-41 en van G. KNUDSEN in *Fortid og Nutid XIV* (1941/42), 125-27.

(2) Intussen verschenen in *Album René Verdeyen (Bruzelles-Den Haag, 1943)*, blz. 55-66.

av författar- eller översättarskap. *Arkiv för nordisk filologi* LVI (1941), 1-60.

Deze studie bewijst het aanzienlijk belang der persoonsnamenstudie, waardoor, in dit geval, nieuw licht wordt geworpen op het onderzoek naar den auteur van de voor het Nieuwzweeds zeer belangrijke vertaling van het Nieuw Testament (1526).

LÖFVENBERG, M. T. — Studies on Middle English local Surnames (Lund Studies in English XI). *Lund*, 1942.

REICHBOEN-KJENNERUD, I. — Navneskikker i Nord-Norge. *Maal og Minne* 1942, 99-117.

In Noord-Noorwegen heersen nog steeds dezelfde gewoonten bij de naamgeving als in de Oudgermaanse tijd : meestal is slechts de voornaam gebruikelijk (wanneer men echter, duidelijkheidshalve, behoefte heeft aan een familienaam, dan wordt *-sen*, *-so*, of *-sa* gehecht aan één van vaders doopnamen, niet steeds aan dezelfde). Gewoonlijk wordt iemand genoemd of wel met behoud van één lid van zijn officiële naam (navneleddsopkalling of variasjonssystemet), zoals *Nilda* voor Nils, *Tehart* voor Teodor, *Sigvin* voor Sigurd, *Hartlund* voor Hartvig enz. ; zelfs kunnen twee of drie personen met één naam geroepen worden : *Egusten* voor Edvard, Gustav en Edelsten ; *Ludolf* voor Ludvig en Rudolf ; *Olbernus* voor Ole en Berte ; *Sibora* voor Seming en Berte. Of wel wordt slechts de beginletter behouden (stavrimsoepkalling) : *Kjelfrida* naar vader Kristian, soms zelfs een inlaut- of auslautsonans : Jens kan in het dagelijkse leven *Søren* of *Nils* heten. Uit deze gewoonte ontstonden ook huisnamen als *Berglund* (naar psn. Borchgrevink), *Høie Morgenminde* later *Høie Minde* (naar Hansen, Mikkelsen en Marie Mikkelsen). In tegenstelling met Zuid-Noorwegen wordt de volle naam (heltnavnsopkalling) er slechts zelden gebruikt.

Hiernaast hebben jongere formaties als doopnaam ingang gevonden : b. v. de modenamen *Haubert* (ook *Obert*, *Oberg*), *Kanrobert*, *Karnot* [Germ. uitspraak], resp. uit Fra. familienamen Aubert, Canrobert, Carnot ; evenzo de voornamen ontleend aan een of andere omstandigheid bij de geboorte , o. m. *Polen* (toen F. Nansen van zijn eerste poolreis weerkeerde) en *Atlanta* (geboren tijdens een zeereis). Vooral merkwaardig zijn de doop-

namen geïnspireerd door de kalender (1) : *Anton Julius* (geboren op 2^e Kerstdag, „annen juledag“), *Anna Trejula* (geb. tussen 2^e en 3^e Kerstdag), *Seftreff* (geb. de Zondag na Drieëenheid, letterlijk overgenomen van het in Noorse almanakken gebruikelijke „S.eft.Tref.“ = Søndag efter Trefoldighet); S. verklaart verschillende zonderlinge namen van deze aard.

Na een alfabetische lijst van Noordnoorse doopnamen (blz. 103-06, let op *Gabrekka* met zuster *Ebrekka*), familienamen op *-sen* (blz. 106-07) en groepen van meer dan twee doopnamen (blz. 107), worden vervolgens de ouderdom en de oorzaken van de *navneledds-* en *stavrimsoepkalling* onderzocht, aan de hand van de runeninschriften en de Oudnoordse literatuur en geschiedenis. Bovendien, steunend op folkloristische gegevens, toont S. aan dat in de eerste plaats de sterke band met de afgestorvenen (niet altijd familieleden) grote invloed uitoefent (het geloof in de „sjelevandring“ en „den gamle fylgjetro“). Zoo ontstonden ook de „dubbelnamen“ (meer dan één doopnaam), om aan verschillende overledenen nieuw leven te schenken met hun naam weer op te nemen, hoewel het zuiver *variasjons-* of *stavrimsprinsip* en de schoonklinkende namengroep reeds vroeg hoofdzaak werd. Daarenboven geloofde men, in de sagatijd, dat méér namen een waarborg waren voor langer leven.

Deze bijdrage is zeer leerzaam voor de studie van onze Oudgermaanse namen (inz. het alliteratieprincipe) en van de grote verscheidenheid der naamgeving.

SCHÜTTE, G. — Indbyggernavnene, dansk Sprogforsknings Stedbørn. *Danske Folkemaal XIII* (1941/42), 17-22.

Vooraf over *-ing* en *-varii* (> Ndl. *-er*) als formantia bij plaatsnamen, om de bewoners er van aan te duiden.

WOOLF, H. B. — The Old Germanic Principles of Name-Giving. *Baltimore*, 1939.

Rec. EKWALL, E. *Engl. Studies XXIII* (1941), 83-87.

HAMEL, A. G. VAN. *Neophilologus XXVII* (1942), 234-35.

HOLTHAUSEN, F. *Litbl. germ. rom. Phil. LXII* (1941), 130-31.

LILJEGREN, S. B. *Studia neophil. XIII* (1940), 159-60 (2).

(1) Vgl. in het Spaans *Dolores, Carmen, Trinidad*, enz.

(2) Voor gegevens van minder algemene aard kan men raadplegen :

FEILITZEN, O. VON — Ett osäkert personnamnselement. *Namn och Bygd XXX* (1942), 136-40.

Betreffende het eerste element in namen als Oe. *Widegrip* (Domesday Book) en Ohd. *Wit(e)sind* (Förstemann). §. wijst er speciaal op dat men zeer kritisch moet zijn tegenover het materiaal van FÖRSTEMANN en SEARLE, en zich vooral zal hoeden voor hun verklaringen.

FRIESEN, O. VON — Personal Names of the Type *Bótolfr*. A Late Scand. Group of Names of English Origin. *Studia neophil.* XIV (1941/42), 357-65.

RYNELL, A. — Some political Nicknames in Caricatures under George III. *Studia neophil.* XIV (1941/42), 343-56.

NASCHRIFT. — Gelet op de steeds groter wordende moeilijkheden die aan de wetenschappelijke informatie worden gesteld, zijn de stellers van het bovenstaande overzicht zo vrij de lezers dringend om toezending te verzoeken van alle bijdragen over plaats- en persoonsnamenstudie, niet het minst van deze welke in plaatselijke of gewestelijke tijdschriften, in dag- en weekbladen, enz. mochten verschijnen.

Adres : Prof. dr H. J. VAN DE WIJER, Instituut voor Vla. Toponymie, E. van Evenstraat 10^{IV}, Leuven.
